Liikmesriigi õigus

Itaalia

Sellel lehel esitatakse teavet Itaalia õigussüsteemi kohta.

Õiguse allikad

Nagu iga kaasaegse demokraatia puhul, põhineb ka Itaalia poliitiline süsteem seadusandliku, täidesaatva ja kohtuvõimu lahususel.
Itaalia õiguse allikateks on tavaliselt täidesaatva võimu poolt jõustatavad õigusnormid. Kohtuvõim sekkub õiguse rikkumise korral.

Õigusaktide liigid – kirjeldus

Itaalia õiguse allikateks, esitatuna nende tähtsuse järjekorras, on:
põhiseadus
seadused (seadustikud ja muud parlamendiseadused, maakonna tasandi seadused)
määrused
tavad
Õiguse allikaks võib olla ka rahvahääletus, kui sellega tühistatakse varasem seadus.
Seadused on tõlgendatavad ning kohtupraktika võib mõjutada edasisi otsuseid. Siiski ei ole kohtupraktika rangelt siduv, kuna Itaalias on tsiviilõigussüsteem, mille puhul tõlgendajad juhinduvad peamiselt positiivsetest kirjapandud seadustest.
Peamine õiguse allikas on põhiseadus. Selle sõnastab põhiseadusandlik võim ning seda võib muuta ainult erimenetluse teel, mis on keerulisem, kui tavaliste seaduste muutmiseks ette nähtud menetlus.
Parlamendiseadused võetakse vastu pärast seda, kui need on läbinud arutelu nii alamkojas (Camera dei Deputati) kui ka ülemkojas (Senato), ning need kuuluvad seejärel täitmisele ja järgimisele kogu Itaalias. Erandiks on eriseadused, mis võetakse vastu konkreetsete piirkondade jaoks või eriliste sündmuste puhul, nagu näiteks maavärin.
Maakonna tasandi seadused kehtivad ainult asjaomase maakonna territooriumil ning nendega võib reguleerida ainult konkreetseid küsimusi.
Mõnes küsimuses võivad maakonna tasandi seadused olla integreeritud riiklike seadustega (kui need on olemas) või olla ainsateks valdkonda reguleerivateks õigusaktideks (siseriiklike õigusnormide puudumisel), näiteks kaubanduse, hariduse, teadusuuringute, spordi, sadamate ja lennujaamade, tööohutuse ja kultuuriväärtuste valdkonnas.
Määrused sisaldavad õigusnorme, millega nähakse ette nii riiklike kui ka maakonna tasandi seaduste täitmise üksikasjad.

Õigusnormide hierarhia

Itaalia kohtusüsteem on kooskõlas rahvusvaheliste ja ühenduse tavade ja eeskirjadega.
Õiguse allikate süsteem on hierarhiline. Vastavalt õigusriigi põhimõttele ei tohi seadus olla vastuolus põhiseadusega ega alama astme õigusakt õigusaktiga, mille alusel see on antud.

Institutsiooniline raamistik

Õigusnormide vastuvõtmise eest vastutavad institutsioonid

Õigusnorme võtavad tavaliselt vastu parlament ja maakonnanõukogud.
Erilistel asjaoludel võib seadusi vastu võtta ka valitsus (parlamendi järgneva kinnitusega/muudatustega). Seda võib teha edasilükkamatutel juhtudel või kui parlament on oma võimu delegeerinud.
Määrusi, mis sisaldavad üksikasju seaduste kohaldamise kohta, annavad tavaliselt valitsus või maakonnanõukogud.

Otsuste tegemise protsess

Seaduste vastuvõtmine koosneb tavaliselt kolmest etapist:
algatamine: algatamise õigus on valitsusel, igal parlamendiliikmel, valijate rühmadel (kodanikud), maakonnanõukogudel ja mõnel institutsioonil;
arutamine ja hääletamine: see võib toimuda mitmel viisil, sõltuvalt parlamendi kodukorrast;
väljakuulutamine ja avaldamine: koosneb seaduse väljakuulutamisest Itaalia Vabariigi Presidendi poolt ning avaldamisest riigi teatajas.

Õigusaktide andmebaasid

„Normattiva" projekt käivitati 2010. aasta märtsis, et edendada kehtivate riiklike ja piirkondlike õigusnormide arvutistamist ja klassifitseerimist riigiasutustes, hõlbustada kodanikel nendest õigusnormidest tasuta päringute tegemist ja nende õigusnormidega konsulteerimist ning anda vahendid õigusalase analüüsi tegemiseks. See projekt kuulub peaministribüroo, vabariigi senati ja saadikutekoja vastutusalasse.
„Normattiva" andmebaasi dokumentidega tutvumiseks on kolm moodust:
algversioon, mis avaldatakse Itaalia ametlikus väljaandes;
kehtiv versioon, mida kohaldatakse andmebaasiga konsulteerimise kuupäeval;
kasutaja määratud kuupäeval kehtiv versioon.
Projekti lõpuks sisaldab andmebaas kõiki riiklikke õigusakte nummerdatud kujul (seadused, dekreetseadused, seadusandlikud dekreedid ja muud nummerdatud õigusaktid).
Hetkel on andmebaasis ligikaudu 75 000 õigusakti, mis on vastu võetud alates 1946. aastast.
Nende hulka ei kuulu ministri dekreedid.
Projekt on endiselt arendusetapis. Tulevikus:
on kogu andmebaasis võimalik navigeerida dünaamiliste linkide abil muudetud sättest asjaomase artiklini järgmises muutmisaktis;
täiendatakse otsifunktsiooni võimalusega otsida mõiste ja ka semantilise kategooria põhjal;
taastatakse ja tehakse kättesaadavaks kõik õigusaktid, mis avaldati ajal, mil Itaalia oli kuningriik (1861–1946);
on andmebaasis lingid kõikidele teistele avalikele õigusaktide andmebaasidele alates piirkondlikke õigusakte sisaldavatest andmebaasidest kuni ühenduse õigusakte sisaldavate andmebaasideni.

Viimati uuendatud: 18/01/2022

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.